

Turizm istisnasından 01.01.1994 tarihinden önce faaliyete geçen turizm müesseseleri de yararlanabilecektir. Ancak istisna 10 yıl süreden kalan süre için uygulanacaktır.

Örneğin 01.01.1990 tarihinde otel işletmeciliği faaliyetine başlayan ve bu tarihten itibaren Turizm İşletme Belgesine sahip olan (A) kurumu bu istisnadan 6 yıllık süre boyunca yararlanabilecektir (01.01.1994'den itibaren 6 yıl)

Öte yandan istisna, münhasıran belge kapsamındaki turizm faaliyetinden elde edilen döviz hasılatına uygulanacaktır. Bu da döviz bozma yetkisine sahip turizm müesseselerinde sadece Türk Lirası'na çevirme amacıyla bozdurulan dövizler, verilen turizm hizmetinin karşılığı olmadığından istisnanın hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır. İstisna turizm faaliyetinden elde edilen döviz hasılatının yetkili bankaların yanı sıra yetkili müesseselerde bozdurulan kısmına uygulanacaktır.

Ayrıca turizm hasılatından pay alanların gelir vergisi mükellefi olmaları veya kurumlar vergisi mükellefi olmakla birlikte Turizm İşleme Belgesine sahip olmamaları nedeniyle istisnadan yararlanmaları durumunda, bunların payı da dahil olmak üzere, döviz bizzat bozduran belgeli turizm müessesesi veya seyahat acentası kurum, toplam turizm hasılatının % 20'sini indirim konusu yapabilecektir. Turizm istisnası, döviz sağlayan kurum ile bu kurumdaki doğrudan doğruya pay alan turizm müessesesi kurumlar arasında, her birinin işletmesinde kalan hasılat payı esas alınarak uygulanacaktır. Ancak döviz bozduran işletmeden pay alan Turizm İşletmeli Belgeli kurumun herhangi bir nedenle ilgili yılda istisnadan yararlanamaması (faaliyet sonucunun zararlı olması, kazancın yeterli olmaması) halinde bu kısım üzerinden döviz bozduran kurum istisnadan yararlanamayacak.

Örneğin; Seyahat Acentası İşletme Belgesine sahip Travel Limited Şirketi, tatil köyü işleten ve Turizm Teşvik Kanunu'na göre turizm işletme belgesi almış bulunan Mavideniz Anonim Şirketi'yle anlaşarak Türkiye'ye turistik turlar düzenlemekte ve turlardan sağladığı hasılatı, döviz olarak Türkiye'ye getirmektedir. Travel Limited Şirketi konaklama bedelini, Türk Lirası olarak Mavideniz Anonim Şirketi'ne ödemektedir.

Travel Limited Şirketi anılan yılda bu faaliyetinden dolayı 1.000.000.000.- TL. hasılat elde etmiş ve hasılatla ilişkin dövizlerin tamamını yetkili bankalarda bozdurmuştur. Travel Limited Şirketi, konaklama bedeli olarak Mavideniz Anonim Şirketi'ne 600.000.000.- TL. ödemiştir.

Travel Limited Şirketi'nin anılan yılda turizm işletme belgesine sahip olmayan şahıs veya kurumlara ödediği diğer turizm giderleri (ha-

berleşme, ilan otopark, genel yönetim, kira, akaryakıt, ulaşım, rehber, müze girişi v.b. gibi) ise 200.000.000.- TL.'sıdır. Limited Şirketin ilgili yıl kurum kazancı 1.000.000.000 - (600.000.000 + 200.000.000) = 200.000.000.- TL.'sıdır.

Öyleyse Travel Limited Şirketi'nin 1994 Yılı'nda yararlanabileceği turizm istisnası tutarı $(1.000.000.000 - 600.000.000) = 400.000.000 \times \% 20 = 80.000.000.-$ TL.'sıdır. Bu tutar anılan yıl kurum kazancından düşük olduğundan tamamını kurum kazancından düşebilecek ve vergilendirilecek kazanç ise $(200.000.000 - 80.000.000) = 120.000.000.-$ TL.'sıdır.

Tatil köyü işleten Mavideniz Anonim Şirketi'nin, dövizleri bizzat bozduran Travel Limited Şirketi'nden elde ettiği turizm hasılatı payı dolayısıyla anılan yılla ilgili olarak kurumlar vergisinden müstesna tutulacak kazanç tutarı $600.000.000 \times \% 20 = 120.000.000.-$ TL. olacaktır. Anonim Şirketin kazancının yeterli olması halinde 120.000.000.- TL.'yi anılan yıl kurum kazancından indirebilecektir. Kazancın yeterli olmaması halinde, istisna ileriiki yıllara devretmeyecektir.

5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8'nci maddesinin 3 numaralı bendinde döviz temin eden ve bozduran işletmeden pay alan ve aldığı pay oranında istisnadan yararlanacak kurumların, Turizm Müessesesi olmaları gerektiği belirtildiğinden, döviz sağlayan işletmelerden pay alan seyahat acentası İşletme Belgesi sahibi kurumlar, bu istisnadan yararlanamayacaktır.

Günümüzde bazı turizm tesislerinin kiraya verildiği görülmektedir. Bu durumda, turizm istisnasından gerekli şartları taşıması şartıyla tesisi işleten kurum yararlanacaktır. Turizm tesisini kiraya veren kurumlar ise Turizm İşletme Belgesine sahip olsalar dahi bu tesisten sağladıkları kira geliri nedeniyle istisnadan yararlanamayacaktır.

Turizm istisnasından yararlanan kazançlar Kurumlar Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişen 25'nci maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen % 20 kurumlar vergisinin matrahına dahil edilecektir. Ayrıca bu kazançlar Gelir Vergisi Kanunu'nun 75'nci maddesinin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendinde tanımlanan menkul sermaye iradının kapsamına dahil olacağından Gelir Vergisi Kanunu'nun 3946 sayılı Kanunla değişen 94'ncü maddesinin 6 numaralı bendinin (b) alt bendine göre vergi tevkifatına da tabi olacaktır.

Yararlanılan Kaynaklar

- Yaklaşım Yayıncılık Dergi Yayınları
- Konu ile ilgili Kanun ve Tebliğler